

Tednik

Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 17.

V Ljubljani, 27. malega travna 1906.

XLVI. leto.

»Učiteljski Tovariš« izhaja vsak petek. Ako je na ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo »Učiteljskega Tovariša« v Idriji. Naročnino prejema Frančišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Oglasi in poslanice stanejo za stran 30 K, pol strani 16 K, $\frac{1}{8}$ strani 10 K, $\frac{1}{4}$ strani 8 K, $\frac{1}{8}$ strani 4 K; manjši inserati po 30 h petit-vrsta. Večkratno objavlanje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Vsebina: »Omladini« in »Edinosti« v album. — Naš denarni zavod. — Poglavlje o učiteljici. — Nemški val! — Ljudski učitelj in kmetijstvo. — Pisarna za zdravljenje naših bolnih stanovskih, družabnih, uradnih, književnih, narodnostnih in političnih razmer. — Roditeljski večer. — Iz naše organizacije. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Listnica uredništva. — Inserati.

„Omladini“ in „Edinosti“ v album.

Četudi imajo Italijani več šol nego mi, vendar nimajo posebnih uspehov, in to radi tega, ker je njihovo učiteljstvo kvalitativno slabše, kar Italijani sami vedo. Ali tudi naših učiteljev ne moremo hvaliti. Da ne razumejo svoje naloge in narodne misije, tega so krivanjiva izobrazevališča.

»Omladina« v 101. št. »Edinosti«.

V 100. in 101. št. »Edinosti« je izšel spis pod naslovom »O Slovanih v Istri«, v katerem čitamo navedene stavke. Ni naša naloga, da bi se pečali z vsebino celega spisa, a z vsebino navedenih stavkov se moramo pečati, ker je to naša naloga in dolžnost. »Edinost« išče večkrat prilike, da udari po učiteljstvu in mu očita, da ne vrši svoje naloge in narodne misije. Ob taki priliki izkuša udarec ublažiti s kakšnim izgovorom, da bi se učiteljstvo ne čutilo preveč užaljeno, ker se boji, da bi ji to ne škodovalo. Navedli so tedaj, da so temu kriva izobrazevališča. Tu bi morali reči, da sta krivi izobrazevališče v Kopru in izobrazevališče v Gorici ker je v Istri le redek učitelj, ki bi ne bil izobražen na učiteljskem v Kopru, in le redka učiteljica, ki bi ne bila izobražena na izobrazevališču v Gorici. Na teh izobrazevališčih izobraženi učitelji služijo tudi na Goriškem, nekoliko jih je na Kranjskem in nekoliko tudi na Štajerskem, a nikjer ni takih pritožb kot v »Edinosti«. Očito je torej: če učiteljstvo v Istri ne more vršiti svoje naloge in narodne misije, morajo biti drugi vzroki in ne učiteljstvo samo. Da ne bomo ponavljali, svetujemo »Edinosti« in »Omladini«, naj si poiščeta iz 45., t. j. lanskega letnika našega lista 2., 26., 32., 33., 38., 39., 41., 42., 49. in 52. številko. Teh člankov bi se morali naši poslanci naučiti na pamet! Tam smo jasno povedali, kdo krši zakone in zadržuje učiteljstvo, da ne more vršiti svoje naloge in narodne misije. Tolikokrat smo to povedali, in vendar se nam ni še nobenkrat ugovarjalo, kar je očiten dokaz, da smo poročali vselej le resnico. Klicali smo na pomoč deželne in državne poslance, a tudi ti do sedaj molče

in pusté, naj učiteljstvo izrablja svoje moči s tem, da si brani zakonito zajamčene pravice. Dokazali smo tudi, da puščajo poslanci, da nam nasprotnik jemlje prvi in glavni pogoj k obstanku narodnosti, t. j. ljudsko šolo. In vendar pri vsem tem se ne ganejo in ne zmenijo za ljudsko šolstvo! S tem greše poslanci in so vzrok, da učiteljstvo ne more vršiti svoje naloge in narodne misije. Društvo »Edinost« in list »Edinost« vselej podpirata kandidature tako malomarnih poslancev, zato sta sodeležna tega greha, in to je drugi vzrok, da učiteljstvo ne more vršiti svoje naloge in narodne misije.

Iz navedenih člankov, izšlih v našem listu, je dokazano, kako škodljiv, naravnost moreč za slovansko učiteljstvo v Istri je obstoječi krajevni sistem. Ako bi imeli slovanski poslanci količkaj srca in razuma, bi morali zastaviti vse svoje moči za odpravo tega sistema in za uveljavo osebnega sistema. Mi smo prepričanja, da bi se ne ustavljali temu niti italijanski poslanci, ako bi se jim o pravi priliki predlagalo. Opazili pa smo, da je slovanskim poslancem več ležeče na električni železnici iz Matulj v Lovran, kakor na vsem ljudskem šolstvu! Kdor ima zdrav razum, naj sam presodi, ali bi več koristila Istri ona krajevna železnica ali dobro urejeno ljudsko šolstvo! Tudi smo prepričanja, da bi jih vlada rajša podpirala, ako bi se zavzemali za ljudsko šolstvo, ker smo videli, koliko se je potrudil c. k. namestnik za goriško učiteljstvo.

V svojem listu smo že povedali, da je učiteljsko društvo kopskega okraja prosilo »Edinost«, naj bi prinašala poročila iz sej dež. šolsk. sveta, kakor delajo italijanski listi, na pr. »Vita autonoma«, »Piccolo« i. dr. »Edinost« ni te prošnje upoštevala. Slovanski učitelji, ako hočejo pozvedeti, kaj je ukrepal in ukrenil dež. šol. svet, so prisiljeni, posluževati se navedenih italijanskih listov. »Edinosti« se ponuja lepa prilika, da udari po slovanskem učiteljstvu ter mu očita, da podpira italijanske liste, a kdo je temu vzrok!?

Mi poznamo slovansko učiteljstvo v Istri in vemo, da je hrvaško učiteljstvo prišlo do neke apatije, in se trudi

največ za to, da bi ustreglo s svojim plovantom. Tudi vemo, da je med slovenskim učiteljstvom že nekaj takih, ki se s hitrim korakom bližajo tej apatiji, in da jih je le še nekaj, ki z vsemi močmi zabranjujejo to, a ti so najbolj šikanirani in preganjeni. Padejo ti, vse slovansko učiteljstvo v Istri je v isti apatiji in ne bo se zmenilo ni za svojo nalogo ni za narodno misijo! Da se to prepreči, je sveta naloga slovanskih državnih in deželnih poslancev, njih dolžnost je tudi, da se vsaj toliko potrudijo, da branijo in ubranijo učiteljstvu vsaj tiste pravice, ki so mu v zakonu zajamčene, a »Edinosti« je sveta dolžnost, da učiteljstvo moralno podpira v tem, in ne, da mu le očita, da ne vrši svoje naloge in narodne misije! —

S tem nočemo zagovarjati ni učiteljskega izobraževališča v Kopru, ni onega v Gorici. Tudi vemo, da ni na obeh teh učiteljskih vse v redu in smo prepričanja, da se temu ne odpomore drugače, kakor da se obe preustrojita tako, da bo v Gorici izobraževališče za slovenske učitelje in učiteljice, v Pazinu za hrvaške učitelje in učiteljice in v Kopru za italijanske učitelje in učiteljice. Na vsakem teh izobraževališč naj bo dotični učni jezik za vse predmete in ne kot je dosedaj za večino predmetov nemški učni jezik, ker to se ne more označevati kot izobraževanje učiteljev, pač pa le kot nekaka ponemčevalnica. Da ni to pravo, nam kaže dejstvo, da je v Kopru okrajni nadzornik za italijanske šole, ki ne zna nemščine, in okrajni nadzornik za slovenske ljudske šole, ki zna nemščino, in vendar bolje vrši svojo nalogo nego oni, ki ne zna nemščine. Povedati moramo, da morejo priboriti tudi to reorganizacijo le poslanci, in ne učiteljstvo. Učiteljstvo bi moglo v prilog temu kaj ukreniti pri deželni skupščini, a to mu ni mogoče, ker deželne skupščine ni bilo že 24 let in kot se kaže, je ne bo še 24 let!

To si naj zapišeta »Omladina« in »Edinost« v album!

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca meseca sušca 1906 K 53.889.05.

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Poglavje o učiteljici.

Priobčuje Slavica.

(Konec.)

7. Boj za pravice.

Naš narod je žensko kaj lepo karakterizoval z reko: »Žena podpira tri ogle pri hiši.« »Kar je žena, to je mož,« zopet drug narodni rek. S tem nam priznava narod enakopravnost v družinskem življenju.

Me učiteljice smo nastavljene širom naše domovine kot samostojne ali v družbi s svojimi kolegi po raznih šolah. To bi se dalo primerjati nekakemu družinskemu življenju. Na ženskih šolah smo podrejene ženski voditeljici, na mešanih pa moškemu voditeljem. Vodstvo je nujno potrebno pri vsaki šoli. Voditelj ali voditeljica uživa čast in tudi nekaj

plače za trud, a s tem so zvezane tudi dolžnosti in odgovornosti. Kakor je med zakonskimi nujno potrebna ljubezen in lepo sporazumljenje, je to potrebno zaradi uspešnega delovanja tudi v šoli. Voditelji naj smatrajo svoje učiteljice kot sebi enake in nikdar kot manj vredne. Največkrat so krivi nekateri nastopi voditeljev nesporazumljenju, prepiru in sovražstvu. Ako pa pride kdaj do tega, je zopet dolžnost voditeljeva, da kot kavalir in odgojitelj ponudi prvi roko k spravi. Ne rečem, da se tudi med nami ne dobi kaka nadležnica, sitnica in celo nagajivka, ali voditelj jo mora znati na lep način pridobiti zase z vljudnim, prijaznim in kolegialnim nastopom. Naša narava ni trdosrčna, neodpustljiva ali hudobna, ako nas pa kdo prezira, z namenom šikanira in nam škoduje, zbudi to v v nas željo po maščevanju. Ob kratkem: me zahtevamo pri vzgoji pravico enakopravnosti, potem smo z vami, drugače nas pustite lepo pri miru.

Večkrat se pripeti, da sta učiteljica in voditelj sicer v sporazumljenju, a zgodi se, da jo ljudje zunaj šole žalijo, obrekujejo, prezirajo ali celo zaničujejo. Ženska je šibkejša stvar od trde moške narave, ona nima takega poguma, odločnosti, vplivnega nastopa v javnosti, se ne more potezati za svojo čast in svoje poštenje tako odločno in neustrašeno kakor moški. Zakonski mož ima pravico, da se zavzame za čast in poštenje svoje soproge, njegova dolžnost je, da jo zagovarja ter nemudoma napravi mir in red. Kdo naj pa zagovarja učiteljico, ako pride v tak položaj? To je sveta dolžnost učitelja-voditelja. Ako on to stori, hvaležnost ne izostane; učiteljica bo kolegijalna, delavna, hvaležna in se bo vdala volji tistega, ki jo brani, zagovarja in spoštuje. Delajte z nami tako in kmalu boste nehali tožiti o naši nekolegijalnosti! Ako bi nastal kje med obema strankama prepir, da bi se ne hotel drug drugemu ukloniti, svetujem, da bi v takem slučaju bilo med nami razsodišče prve in zadnje inštanice v vsakem učiteljskem društvu. Tožbe pri nadzornikih, okrajnih šolskih svetih in sodiščih so zaradi časti našega stanu, dobrega imena in materialne škode opuščati. Poleg predsednika naj se voli tudi predsednica ali podpredsednica pri vsakem društvu. Samoobsebi se razume, da bi morale biti izvoljene v odbor tudi učiteljice, in sicer enakomerno z moškimi. Predsednik bi bil sodnik za moške, predsednica ali podpredsednica pa za ženske, v posebnih slučajih pa ves odbor. S tem bi imelo učiteljsko društvo mnogo več vpliva, ugleda, zanimanja, spoštovanja, pa tudi obiskovano bi bilo boljše ter s tem bi dobilo društvo pravi pomen.

Zahtevamo torej reformo učiteljskih društev, pri katerih naj bodo učiteljice enako zastopane z učitelji. Ta naj bodo naša sodišča, borilci za napredek šolstva, našega gmotnega stanja in naših pravic. Sem naj vlagajo učiteljice svoje pritožbe pismeno ali ustno; dolžnost predsedstva naj bo, jih reševati, oziroma jih pošiljati v nadaljno reševanje. Me imamo dobiti še premnogo pravic: volilno pravico, možitev v službi, enakopravnost pri raznih službah, višjo izobrazbo itd. Ako ne bomo delale, se pehale, trudile in zahtevale svojih pravic, jih ne bomo nikdar dobile, ker nam jih ne bo nihče ponujal. Vi moški pa hodite na tej poti z nami roko v roki, pa smo z vami in še celo jako hvaležne vam bomo. S tem vi ne morete nič izgubiti, a nam lahko koristite mnogo. Naj velja rek: Kar je učiteljica, to je učitelj, enako delo in trpljenje imata oba, naj imata tudi enako plačilo!

8. Kako naj se združimo.

Povedala sem že, da je moralo priti med nami do ostrega konflikta. Opazila sem takoj po pisanju »Učiteljskega

Tovariša«, da bo v kratkem zavreščalo. Na doposlano obrambo učiteljic rečem samo to, da pozabimo, kar je bilo. Starih dogodljajev ni treba prinašati na dan kot dokaz resnice. Me smo se začele gibati in zahtevati svojih pravic komaj po ustanovitvi društva učiteljic, poprej smo spale spanje pravičnega še bolj kot ga spimo sedaj. Ako nam niso naši kolegi priznavali naših pravic, je naravno, ker se pravice priborijo le s silo in s pridnim, neumornim delom, ponuja jih pa nihče ne. Pribita in neovržna resnica je, da je bilo glasilo »Učiteljski Tovariš« vedno za nas in za naše pravice vnet zagovornik, in to je glavno, na posamezne osebe se ne smemo ozirati. Tudi naše dopise je prav rad sprejemal, le žal, da so bili jako redki. Tudi v tem oziru se moramo poboljšati. Moški so v tem pogledu res pohvale in priznanja vredni, me pa graje — tako moramo govoriti, če hočemo biti pravične in nepristranske. Vzdržujejo tri liste skoraj brez naše pomoči. Kličejo in vabijo nas na delo in naročbo, a nobena se ne gane. Če hočemo biti z njimi enakopravne, moramo tudi sodelovati z njimi. Zmožne smo, le preveč komodne smo. Svoje kolege bomo pridobile, če bomo pridno dopisovale v stanovske liste, jih podpirale gmotno z naročitvijo, jih čitale in tako napredovale. To je prvi korak k spravi, ker je sprava brez dela in podpore ničeva. Pomniti je treba, da si bomo le s pridnim, splošnim delom priborile priznanje, spoštovanje in ugled pri kolegih in med narodom — in s tem boljše bodočnost.

Jaz sem za svojo osebo trdno prepričana, da bi bilo najboljšje ravnati se po narodnem reku: Boljša kratka sprava kakor dolga pravda. Imamo res svoje društvo, ali za dosego svojih pravic nam je treba močne zaslonbe in krepke organizacije. Prepričana sem tudi, da imajo moški kolegi z nami dobre namene. Oni nimajo oblasti v rokah, podeljevati učiteljske plače, to imajo deželni poslanci. Nespametno bi bilo od njih, da bi nam ne privoščili enakih plač kakor sebi, ako bi pa bile prikrajšane, kakor smo sedaj, ne zadene njih krivda, ampak druge. Pojasnila sem vse svoje misli, izkušnje in želje le z dobrim namenom, da bi se složile, ker je edino le v slogi moč in končni smoter — srečna bodočnost.

Kako naj se pa to zgodi, ko ogromna večina mojih koleginj te razprave niti čitala ne bo? Drugače se ne da to doseči, kakor z agitacijo. Jaz sem mnenja, da bi ne bilo napačno, ako bi se ta razprava poslala v preudarek onim, ki niso naročene na list. To nalogo imajo vsi gg. kolegi in gospodične koleginje, katerim so stranke znane. Pri bodoči učiteljski skupščini naj se v prijaznem pogovoru še enkrat vsa stvar pojasni in odločno pove! Kdor je z nami je dobro in prav, kdor ne, je proti nam! — Do takega razdora pa, upam, ne pride nikjer. Skupno delo naj nas združi vse brez izjeme. Le na tej poti je mogoče priti do sprave, uspehov in do končne svrhe. Mi moramo skrbeti zase, moramo imeti zavest v svojo lastno moč, naša skrb naj bo šola, narodna odgoja, narodni blagor in naš gmotni položaj.

To je moja misel in želja. Vsega pa ne smatram kot zlato, nedotakljivo in sveto. Kdo drugi bo morda povedal kaj boljšega in pametnejšega. Razgovorimo se! Pišite in pojasnite tudi vi drugi svoje misli!

Naročajte samo pri tvrdkah, ki objavljajo oglase v našem listu. — Pri naročilih se sklicujte na oglase našega lista!

Nemški val!

Pod naslovom »Eine deutsche Stimme aus dem Küstenlande« je izšla nedavno v Inomostu knjižica, ki taji potrebo italijanskega vseučilišča v Avstriji, češ, da Italijani v Avstriji niso zmožni, da bi razvili enotno, duševno dovolj visoko narodnostno življenje.

»Edinost« pravi, da pisatelj omenjene knjižice zahteva, da se v Trstu ustanovi nemška visoka šola, za slučaj, da dobe Italijani svojo fakulteto ali vseučilišče. Ta visoka šola naj bi imela nalogo, da služi nemštvu v krajih ob Adriji, ki so že sedaj mnogoštevilno naseljeni z Nemci ter zavarovati Nemcem dohod do morja. Ta brošura nam je v dokaz, da so ti avstrijski Nemci res že patologična prikazen v svoji megalomaniji. Kar izgubili so popolnoma vsako mero in vsak smisel za to, kar je prav in pravično. Zase so postali naravnost požrešni v zahtevah. Njihov cinizem je postal brezobziren, nesramen, brutalen. Kaj hočete več? Tam, kjer so v večini in imajo moč, ne priznavajo drugorodnim manjšinam nikake pravice in nikake svobode za nacionalni razvoj. Tam pa, kjer so drugi v večini in imajo drugorodni moč, zahtevajo Nemci iste pravice, isto svobodo in iste garancije za svoj narodni razvoj, kakor jih imajo tam, kjer so doma! Toda v zadnje čase je že njihova objestnost tako narasla, da se niti s tem ne zadovoljujejo več, da bi bili, kjer so le gostje, enakopravni z domačim avtohtonim prebivastvom, ampak hočejo biti tudi — gospodarji.

Eklatanten zgled za to nam daje gori navedena brošura. Italijani in Slovani so v tej deželi avtohtonno prebivalstvo, Nemci pa so le priseljenci, maloštevilna kolonija. In vendar! Italijanom odreka brošura pravo do visoke šole, dočim Slovanov, velike večine prebivalstva v deželi, niti ne omenja, kar je gotovo še drastičnejša oblika odrekanja — v isti hip pa zahteva visoko šolo v Trstu za — Nemce! Brezobraznost svojo pa tira do viška z utemeljevanjem te zahteve! Pravi, Nemci so že sedaj mnogoštevilni! Tako torej! Število nemške kolonije mu zadošča v opravičenje zahteve po visoki šoli! Faktična mnogoštevilnost domačega, avtohtonnega prebivalstva pa mu je quantite negligeable, nekaj, na kar se niti ni treba ozirati. Par priseljenih Nemcev je okolnost, ki z vso težo pada na tehtnico, je odločilen argument za osnutje nemške visoke šole. Množica slovanskega in italijanskega prvobitnega prebivalstva pa je tem nemškim — pravičnežem plevel, ki nič ne tehta!

In morete si-li misliti večje ciničnosti nego je v nadaljnjem argumentu nemške brošure, češ: Nemci si morajo zagotoviti pot do morja! Kaj pa domače prebivalstvo, ki biva tu že od pradavnih časov: mari si to ni pridobilo pravic ob tem morju?! Rečena brošura nam zopet razkriva v vsi jasnosti tendenco sedanje nemške propagande: prodirati hočejo v tujo last, a dosedanjega lastnika enostavno deposezirati in pregnati!

Jako naravno bi bilo, ako bi vnovič pisali tisto znano apostrofo na adresu naših Italijanov. Ali čemu?! Nehvaležno delo je to, ako se hoče političnim slepcem govoriti o političnih nevarnostih! Saj je gotovo, da bodo o prvi priliki zopet govorili o sorodnosti kulture in pomagali brusiti sekiro, ki se brusi za glavo slovanstva in italijanstva v teh krajih! Bogovi so jih udarili s slepoto sovraštva proti Slovanom in zato ne vidijo germanskega vala, ki narašča bolj in bolj in pritiska na nas bolj in bolj!

Ljudski učitelj in kmetijstvo.

Poroča Fr. Vendramin.

(Konec.)

Presoja mu sedaj k večjemu še miza, da igra po nji, ter vzbuja nekdanje spomine; glasovi pa mu tako in tako še done po ušesih samo ob sebi, tako da prve čase še strun ni potreba. Ali tudi to preide počasi. Izgubljen je ves trud nekdanjih mladih dni.

Končno me vendar kdo potolažil in poreče: Dandanes imajo že skoro po vseh, tudi po najbolj zapuščenih krajih v cerkvi orgle, in dober pianist bo počasi tudi dober orglavec! Če se še ni dovolj naučil na učiteljišču, se lahko vežba tu — in slednjič: orglanje je jako častno za učitelja; vsaj ljudstvo še dandandanes, hvala, Bogu bolj ceni učitelja, ki je obenem tudi orglavec, nego vrlega učitelja-pedagoga! In to je resnica! Ljudstvo še dandanes vidi v učitelju najprej orglavca, drugo je postranska stvar. No, saj ni čudo, kaj naj pričakujemo od navadnega človeka; saj nas tudi višje šolske oblasti ne sodijo bolje, drugače bi ne stavile tolike važnosti na predmet, ki je za učitelja tako neznamen in dandanes brez izdatnega pomena!

Bili so pač časi, ko so učitelji poučevali kakove 3 kvečjemu 4 ure na dan. Takrat se je učitelj pač lahko bavil s postranskimi opravili, saj mu ni bilo treba popravljati ne vaj ne nalog, a vse drugače je danes. Učiteljstvu daje dandanašnji že sama šola toliko posla, da mu je naravnost nemogoče, baviti se s postranskimi opravili, bodisi pa že z orglanjem ali tajništvom ali celo s podobnim opravilom — mežnarijo.

Drugi časi — drugi običaji!

Naše ožje oblasti, menim, da nič kaj rade ne gledajo učitelja, katerega delokrog se razteza preko ljudske šole na postranske zaslužke, in pazijo kolikor mogoče, da mu to zabranijo in večkrat, če le mogoče, tudi prepovedo.

Vprašal bi pa naše višje šolske oblasti, ki priznavajo in vidijo, da so na škodo šoli vsa postranska opravila, od katerih najobičajneje je orglanje — čemu ne vplivajo pri višjih oblastih, da se učiteljiščniki niti ne uče tega. Čemu mučite uboge kandidate s tem, česar ne bodo smeli rabiti, kar bi imelo škoditi šoli sami!

Čemu ne zahtevajo, da se muzika spravi med neobligatne predmete, a na isto mesto pa postavi kmetijstvo, ki je eden najvažnejših predmetov za šolo, kjer je 99% otrok s kmetov, kjer večkrat »pišče več od pute ve.«

Oblasti naj bi zahtevale, ko poznajo praktično potrebo kmetijstva, da se prične praktično poučevati že s prvim tečajem. Najimenojše bi tedaj bilo v tem oziru, da bi se premestilo moško učiteljišče v bližino kake dobre kmetijske šole in profesor kmetijstva naj bi imel vsaj toliko prakse v kmetijstvu, kolikor je ima dobro izurjen kmet ter naj bi poučeval gojence teoretično in praktično v tem predmetu. Ne pa, da se popolni takovo mesto z osebo, ki ima v praksi komaj majhen pojem, a v teoriji in metodi pa še tega ne.

Abiturijenti takega učiteljišča bi bili brezdvomno dobri substituti sedanjih deželnih kmetijskih učiteljev.

Na to se mi pa poreče: Kaj pa mi? Ali naj se damo med staro šaro? Ne, tudi za nas ostane nekaj, tudi mi se lahko pokažemo sposobne, samo ako nam pojdejo oblasti na roko, vsaj kolikor jih veže zakonita dolžnost. § 47. drž. zakona naroča pač, naj se ustanovljajo tečaji za nadaljno izobrazbo učiteljev. Čemu se tega tedaj ne stori? Čemu se

oblasti ne prijemlje v deželnem zboru, a ne učiteljev, kakor se jih je, češ, da učitelji ne znajo kmetijstva.

Ali mar konja obračamo pri repu ali pri glavi? Pogledajte malo višje in našli boste mogoče vzrok nedostatnosti. Premotrite malo učiteljišča, presodite malo natančneje sposobnosti njihovih profesorjev; premislite, kako ogromne podpore dajejo učiteljem za nadaljno izobraževanje, in pogledajte, koliko tečajev ustanavljajo vsake počitnice! —

Potem, ko ste vse dobro premotрили, sodite! Obsojajte nas! Kako morate pač zahtevati, da vam damo, česar nismo nikdar imeli in nimamo niti upanja, da prejmemo.

Od učitelja bi zahtevali, da bi bil v vsem strokovnjak. Predmetov ima kakih 16, a v vseh naj bi bil strokovnjak. Pred vsem seveda, bodi učitelj pedagog! Bolje pač malo, a to temeljito.

Na drugi strani se nam očita tudi stanje naših šolskih vrtov. Ko se zgradi novo šolsko poslopje, se v naj-novejšem času prepusti lep kos vrta v vzorno obdelovanje učiteljevo.

Vrt je treba prekopati, zasaditi itd., da je za rabo. A kdo naj to dela, najbrže učitelj sam, da ukrepi ob svojih prostih urah svoje itak izmučene ude, ali naj zalaga iz svojega, da ne rečem praznega žepa in to v tujo last, ker je lahko mogoče, da bo danes ali jutri zapustil to mesto ter prepustil svojemu nasledniku, kojega morda še od daleč ne pozna.

Res, da se dajo podpore, ki so pa, žal, tako neznatne, da tega imena niti ne zaslužijo, a jih je treba še takorekoč priberačiti.

Za obdelovanje vrta bi moralo dobivati učiteljstvo pavšal, kakor za snaženje in drugo. Ta pavšal naj bi se mu le takrat odtegnil, kadar bi vrt sam toliko donášal čistega dohodka, da se bi zamoglo z njim obdelovati ga brez posebnih stroškov. Pri takih odnošajih je lahko pričakovati, da, celo zahtevati vzorno uravnanih vrtov.

V boljši prospeh in povzdigo kmetijstva bi bilo tudi jako umestno, to posebno v slučaju, da se uresniči moja želja, da bi ljudski učitelji bili tudi namestniki sedanjih potovalnih kmetijskih učiteljev, ki pa naj bi imeli še pozneje vendar nadzorstvo in vodstvo nad učiteljstvom tega javnega kmetijskega pouka, da bi se pri vsaki šoli skrbelo za tako obsežen šolski vrt, da more imeti v njem vsaka občina svojo drevesnico, vinograd in svoja poizkuševališča, da bi ne bilo treba na ta način izdavat več podpor za posamezna kmetijska društva, ki imajo v veliki večini le malo uspehov in jako omahljiv obstanek.

Mnogo umestnejše bi bilo, da bi oblasti te podpore obrnile rajše v ta namen, nego v podporo društvenih vinogradov in drevesnic. Uspehi bi bili gotovo izdatnejši in cenejši. Take naprave bi bile gotovo v povzdigo našega ugleda!

To bi bila po mojem tedaj pot, to bi bila naša politika, ki naj bi jo odslej nastopili v povzdigo svojega stanu, do stopnje samostojnih, uglednih mož.

Edino tem potom bi bila dana učitelju najugodnejša prilika, da more iz šole med občinstvo, da jim tu podaja dušne hrane za stan, s katerim se žive; za stan, ki jim je najljubši. Učitelj, ki bi bil obenem tudi kmetijski učitelj, umevno, da bi imel ves drugi ugled, nego ga ima učitelj — tajnik — ali učitelj — organist.

»Enak se brati z enakim,« pravi pregovor. Kmet se toraj brati najrajši s kmetom. Vprašam pa, koliko rajše se bo bratil z vzorom kmeta, s kmetom — učiteljem.

Tak učitelj se prav lahko v kratkem času in z malim trdom natanko seznaniti z ležo in podnebjem svoje občine ter z drugimi okolnostmi, tako da more podajati svojim soobčanom jako dobrih in vzornih nauk. Kako bi se tem potom s priljubljenostjo učitelja povzdignila tudi šola! Tak učitelj bi bil v občini kmetu najboljši svetovalec, da ne rečem, rešitelj ubogega kmeta, posebno v sedanjih časih, ko mora biti kmet že skoraj učenjak, če hoče prav in uspešno voditi svojo kmetijo.

Takemu učitelju bi se ljudstvo ne upiralo izboljšati njegovega stanja in omejiti mu skrb za vsakdanji kruh!

Šola naj je še tako vzorna, nikdar ne bo v očeh našega kmeta to, kar bi morala biti, zakaj ideali so dandanes izbežali s sveta in njim sledi realizem. A kako naj govorim pri takšnih razmerah kmetu o idealih, ki so bili pač pri njem od nekdaj jako malo v čislju!

Naš kmet želi in hoče nauk, ki jih lahko prime. To se pa doseže edino z nauki o kmetijstvu. Predstavimo si slučaj, da mu svetujemo kako napravo, ki mu mogoče takoj čez leto dni obrodi zaželeni, občudovanja vredni sad. V takem slučaju ne bo kmet svoje žive dni več pozabil svojega svetovalca. S šolo pa ne moremo nikdar doseči teh uspehov, zakaj s šolo se vidijo uspehi šele po desetih ali celo 20. letih; med tem časom pa je kmet že pozabil na preteklost, ker živi v sedanosti in ne vidi blagodejne premembe, ki se vrši okrog njega.

Če so drugi realni, bodimo tudi mi, — pa idealno realni ter skrbimo, da pride sčasoma v naše roke predmet in trud, ki nam obeta tako bogate obresti!

Naloga je stanovski predmet, ki se ne cepi od našega stanu, kakor drugi dosedanji ravnoomenjeni predmeti, ampak sodi k našemu stanu, ki nikakor ne more veljati kot postransko opravilo učitelja, marveč le kot nadaljna in temeljitejša izobrazba dosedanjih njegovih ved.

Zato kličem: Proč z orglanjem, proč s tajništvom in inštrukcijami in na njih mesto stopi kmetijstvo v povzdigo splošne blaginje in v povzdigo našega ugleda posebej!

Pisarna

za zdravljenje naših bolnih stanovskih, družabnih, uradnih, književnih, narodnostnih in političnih razmer.

XXXIV.

Vprašanje: Pri zborovanju nekega okrajnega učiteljskega društva je bilo učiteljstvo v znatni večini mnenja, da je zastopnikoma v okr. šolskem svetu pri sestavi tabele prisilcev vselej glasovati za domačega kompetenta, če ima enako kvalifikacijo s tekmeccm sosednega okraja, pa naj ima ta tudi mnogo več službenih let. M.

Odgovor: O tem ni seveda nobenega zakonitega določila, to je le subjektivno mnenje Vašega učiteljstva, ki se da opravičiti z znanim rekom: »Svoji k svojim!« — ali pa tudi s hrvaško prislovico, ki pravi, da je človeku srajca bližja nego kožuh. Kdor prezira ta dva pregovora, postopa sicer tudi zakonito, a manj kolegijalno. Zastopnika učiteljstva v okrajnih šolskih svetih imata nalogo, da poskrbita v okraju za vrlo, napredno in kolegijalno učiteljstvo, to pa je le mogoče, ako kompetente tudi poznata. Za znanca se zavzame vsak lažje, nego za neznanca. Pri nas pa je tako, da poznamo skoro vsakega slovenskega učitelja in vsako slovensko učiteljico. To je sad naše organizacije.

Zato ni sestavljanje kompetentnih tabel nobena težava. Da se hoče kdo preseliti iz enega okraja v drugi okraj, so dostikrat vzrok rodovinske, socijalne ali zdravstvene razmere. V takem primeru je pomagati »tujcu« in »domačinu« se mora vdati že iz humanitete in kolegijalnosti. Okrajne meje niso meje, ki naj ločijo učiteljstvo v kamniško, ljubljansko, novomeško, črnomaljsko itd. učiteljstvo. Vsi smo ena velika družina, ki se moramo podpirati med seboj in pospeševati koristi drug drugemu. Pri sestavljanju tabel pa moramo pustiti svojim zastopnikom svobodno voljo. Odlikovali smo jih s svojim zaupanjem, oni pa naj ravnajo tako, da si ohranijo to zaupanje. Njih glavni svetovalki pa sta vest in pravica.

Dohtar Blažič.

Roditeljski večer.

Prvi roditeljski večer na II. mestni osemrazredni deški ljudski šoli na Cojzovi cesti v Ljubljani je bil v soboto, dne 7. aprila t. l., ob 1/2 8. uri zvečer. Udeležba je bila dovolj dobra.

Šolski vodja gosp. Fr. Gabršek je prijazno pozdravil navzoče starše in se jim zahvalil za udeležbo. Potem je razložil namen in pomen učiteljskih večerov. Nato je predaval tovariš Janko Likar o vzgoji otrok pred šolsko dobo. O snovi je predaval jako poljudno. Posebno je ugajalo poslušalcem to, da je vpletel med predavanje iz lastne izkušnje vse polno epizod, ki jih je imel priliko opazovati kot učitelj na deželi. — Za izborna predavanja je žel tudi burno pohvalo. —

Jedro njegovega predavanja je bilo: Starši naj bi imeli vedno pred očmi, da se prične vzgoja otrok takoj z rojstvom. Paziti je na vsak pojav, ki se poraja v otroški duši. V prvi mladosti se za vzgojo lahko mnogo pridobi ali pa tudi mnogo pokvari. Negujejo naj se vrline, zabranjujejo in odstranjujejo napake. Pred šolsko dobo se ne sme siliti otrok k pozitivnemu učenju, to naj se prepusti šoli. Dostikrat se dogodi, da se s prezgodnjim učenjem uničijo duševne moči otroške, in tak otrok ostane za vse življenje slaboumen. Pojasnil je tovariš predavatelj tudi, kolikega pomena pri vzgoji je harmonično, vzajemno delovanje doma in šole. — Slednjič je povabil vse roditelje, da naj se udeležijo debate o predavani snovi, na kar je pripravljen on kakor tudi vse učiteljstvo z veseljem odgovarjati in pojasnjevati stavljen vprašanja.

Začetek je storjen. Želeti je, da bi se roditeljski večeri razvili ne samo po mestih, temveč tudi po deželi. Dandanes predavajo že o vseh mogočih stvareh, zakaj bi ne predavali o odgoji in vzgoji naše mladine, o negovanju najdražjega zaklada človeštva?! Šola in dom se morata zblížati. Šola pozna dom, a dom ne pozna še šole in težavnega dela svojega največjega dobrotnika — učitelja. Učiteljstvo bo pridobilo ravno s temi predavanji med ljudstvom ono spoštovanje in ono ljubezen, ki ju zasluži zaradi svojega vzvišenega delovanja za blagor ljudstva. Starši pa pridobijo mnogo koristnih nauk za vzgojo svojih otrok.

Taki večeri pa bi bili še bolj zanimivi in tudi plodnosnejši, ko bi se vemale po predavanju debate o predavani snovi.

Končno bi še želeli, da bi starši kar možno v obilnem številu prihajali k takim predavanjem. S tem pokažejo zanimanje in dokažejo obenem, da so vredni takih priredb.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Iz „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Delegate za letošnjo glavno skupščino v Šoštanju je izvolilo:

III. Slov. Bistriško učiteljsko društvo: 7. gospica Iv. Vester, učiteljica — Sp. Polskava; 8. Anton Hribnik, učitelj — Črešnjevce. Vodstvo »Zaveze«.

Ljubljansko učiteljsko društvo bo zborovalo v sredo, dne 2. maja ob osmih zvečer v salonu hotela »Ilirija« s tem-le vzporedom: 1. Razdeljeni in nerazdeljeni pouk. Poročevalec tov. Fran Črnagoj. 2. Učiteljevo delovanje izven šole. Poročevalec tov. Karel Wider. 3. Slučajnosti. — K obilni udeležbi vabi člane in prijatelje društva odbor.

Učiteljsko društvo za šolski okraj Rudolfovo ima dne 3. maja t. l. ob 1. popoldne v šolskem posloju na Toplicah svoj redni letni občni zbor. Vzpored: 1. Dr. Hubad: O šolski higijeni. 2. Poročilo tajnikovo o društvenem delovanju preteklega leta. 3. Poročilo blagajničarice o društvenem računu. 4. Volitev delegatov k skupščini »Zaveze« v Šoštanju. 5. Volitev novega odbora na podlagi novih odobrenih pravil. Viljem Gebauer, t. č. predsednik.

Pedagoško društvo v Krškem ima dne 3. maja ob 10. uri popoldne v šoli v Cerkljah svoj občni zbor po naslednjem vzporedju: 1. Društvene zadeve. 2. Učiteljevo delovanje izven šole. (Poroča g. Ivan Malnarič). 3. Razgovor o razdeljenem in nerazdeljenem času pouka. 4. Najnovejši pojavi na pedagoškem polju. 5. Tajnikovo in blagajnikovo letno poročilo. 6. Volitev društvenega odbora. 7. Volitev delegatov za glavno skupščino »Zaveze« v Šoštanju. 8. Predlogi in nasveti. — Da se ukrene vse potrebno zastran obeda, naj javi vsak svojo udeležbo najpozneje do 1. maja g. nadučitelju Edv. Bohincu v Cerkljah. K obilni udeležbi vabi v imenu odborov Josip Brinar, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo kranjskega okraja zboruje dne 3. maja popoldne ob dveh v Šenčurju s sledečim dnevnim redom: a) Poročilo tajnikovo in blagajnikovo. b) Volitev delegatov za »Zavezino« zborovanje in volitev novega odbora. c) Novi šolski in učni red, poroča tovariš Ivanc, učitelj v Kranju. č) »Gos« po biološki metodi — konferenčno poročilo — predava tovariš Rapè, nadučitelj v Smledniku. d) Razgovor o kandidatih v okrajni šolski svet. K številni udeležbi vabi odbor.

Postojnsko učiteljsko društvo ima svoj redni občni zbor v Postojni dne 6. maja t. l. ob 11. uri popoldne v šolskem posloju s sledečim dnevnim redom: 1. Nagovor predsednikov; 2. poročilo tajnikovo; 3. poročilo blagajnikovo; 4. slikanje v najvišjem razredu ljudske šole, praktiški nastop — g. Albin Stritar, učitelj v Postojni; 5. nerazdeljen in razdeljen čas pouka, poroča nadučitelj g. Rudolf Horvat; 6. volitev delegatov za glavno skupščino »Zaveze« v Šoštanju; 7. volitev odbora; 8. razni nasveti. Glede 5. točke se prosijo vsi p. n. gg. društveniki in društvenice, da blagovolijo to temo dobro premisliti, da bo razgovor tem temeljitejši. Z ozirom na bogati vzpored vabi k polnoštevilni udeležbi odbor.

Popoldne izlet v postojnsko jamo in poset vinske razstave.

Štajersko.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo zboruje dne 6. maja ob eni popoldne v Šmarju. Razprave: Razdeljen in nerazdeljen pouk; konferenčna vprašanja in slučajnosti. Namjeravani majniški izlet se ne more vršiti, ker začne nedeljski večerni vlak voziti šele 3. rožnika. — K obilni udeležbi uljudno vabi Strmšek.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje v četrtek dne 10. maja t. l. ob 1/2 11. uri popoldne v okoliški šoli po sledečem vzporedju: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Kako se je ozirati na individualnost pri vzgoji in pouku (G. Šorn). 4. Volitev delegatov za »Zavezo«. 5. Nasveti. — K prav obilni udeležbi vabi Kopic, predsednik.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj zboruje v nedeljo dne 6. maja t. l. ob 11. uri popoldne v šoli na Vidmu. Vzpored: 1. Zapisnik. 2. Dopisi in društvene zadeve. Razgovor o letošnjih konferenčnih vprašanjih a) in b), na katere se naj vsi društveniki pripravijo. 4. Želje in nasveti. Ob 1/2 10. uri imajo poročevalci o temi c) svoje posvetovanje. — Obilne udeležbe pričakuje odbor.

Učiteljsko društvo za konjiški okraj zboruje v četrtek dne 3. majnika t. l. ob 10. uri popoldne v Čadramu. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Predavanje tovariša Jurka o novem šolskem in učnem redu (nadaljevanje in konec). 4. Predavanje tov. Rosensteina: Na kaj naj učitelj pazi pri prestopu iz nižjega razreda v višji razred. 5. Vprašalna skrinjica. 6. Predlogi in nasveti. — Pri jako ugodnem vremenu izlet na Kebelj! — K mnogobrojni udeležbi vabi odbor.

Goriško.

Učiteljskega društva goriškega okraja izvanredni občni zbor bode v četrtek, dne 3. maja 1906 ob 1/2 10. uri zjutraj v gornjem prostoru kavarne »Central« v Gorici. — Dnevni red: 1. Zavezino zborovanje: a) Volitev delegatov. b) Razdeljen in nerazdeljen pouk v ljudski šoli. 2. Učiteljski konvikt. 3. Tolmačenje novega zakona. 4. Razni predlogi in nasveti. K polnoštevilni udeležbi vabi vljudno odbor.

Književnost in umetnost.

Stritarjeva razglednica. »Zvezna trgovina« v Celju je izdala Stritarjevo razglednico, ki nam kaže pesnikovo glavo. Na vsaki strani se klanja pesniku Slovenka v narodni noši, vsaka s šopkom v roki. Razglednico je narisal mladi moderni umetnik Maksim Gaspari.

XLII. redni občni zbor „Slovenske Matice“ se vrši v sredo, dne 16. velikega travna 1906, ob šestih popoldne v veliki dvorani »Mestnega doma«, Vrsta razpravam: 1.) Predsednikov ogovor. 2.) Letno poročilo tajnikovo za dobo od 1. rožnika lani do 30. malega travna letos. 3.) Poročilo blagajnikovo o računskem sklepu za leto 1905. Računski sklep in ostali računi so gg. društvenikom v pisarni na ogled in jim bodo pri občnem zboru samem tiskani na razpolaganje. 4.) Volitev treh računskih presojevalcev (§ 9. lit. a) društva. 5.) Poročilo blagajnikovo za leto 1906. 6.) Poročilo o premembi društvenih pravil. 7.) Dopolnilna volitev društvenega odbora. Po § 12. društvenih pravil izstopijo letos iz odbora gg. dr. Frančišek Ilešič, Anton Koblar, Josip Kostanjevec, Frančišek Levec, Frančišek Novak, Frančišek Orožen, Rajko Perušek, Frančišek Šuklje, dr. Ivan Tavčar in dr. Frančišek Zbašnik. — Razen njih bo občnemu zboru izvoliti mesto izstopivšega dr. Ivana Janežiča še enega odbornika za dobo dveh let. — V odboru pa še ostanejo gospodje: Anton Bartel, dr. Frančišek Detela, Jakob Dimnik, Frančišek Finžgar, Engelbert Gangl, Frančišek Govékar, Peter Grasselli, dr. Ant. Gregorčič, Frančišek Hubad, Ivan Majciger, Frančišek Milčinski, dr. Matija Murko, dr. Mihael Opeka, Luka Pintar, Maks Pleteršnik, dr. Lovro Požar, Andrej Senekovič, dr. Jak. Sket, dr. Josip Starè, Ivan Sušnik, Luka Svetec, dr. Valter Smid, Ivan Šubic, Anton Trstenjak, Jakob Turk, dr. Aleš Ušeničnik, Ivan Vilhar, Frančišek Wiesthaler in Vilibald Zupančič. Vsaj 20 odbornikov mora praviloma bivati v Ljubljani, izstopivši smejo biti zopet voljeni. Pri volitvi treh računskih presojevalcev in pri volitvi odbornikov se vstevajo tudi lastnoročno podpisani volilni listki nenavzočih društvenikov. 8.) Posamezni nasveti in predlogi. Kdor želi v smislu § 4, lit. a) društvenih pravil staviti kak nasvet, ga mora po § 2. lit. a) opravičnega reda predložiti odboru in storiti to vsaj do 9. velikega travna t. l., če hoče, da pride v občnem zboru na razgovor.

„Popotnik“. Letnik XXVII. Štev. 4. — Dragotin Pribil objablja na uvodnem mestu začetek razprave »Obiteljski večeri«. Prvo poglavje razpravlja o potrebi stikov med šolo in domom. Že iz začetka je razvideti, da je razprava sad resnih študij. — Na drugem mestu čitamo tudi začetek

Matije Herica razprave »O bistvu, pomenu in važnosti Kernovega določnega glagola. — O glagolu »biti« kot predikat in o povedju.« Spis je dokaz temeljite strokovne izobraženosti, razprava sama obeta postati vrlo zanimiva. Kakor se vidi, je glagol »biti« začel bit! — Josip Brinar piše »O reklih in o njih uporabi v šoli.« Razprava temelji na bogatem poznavanju narodnih izrekov in prislovic. — Ante Beg končuje poročilo o »Redki književni starini.« Iz poročila je razvidno, kak orjaški korak je napravilo naše ljudsko šolstvo v enem stoletju. — »Književno poročilo« prijavlja začetek temeljite in podrobne ocene knjig »Slovenske Šolske Matice« za leto 1905. — V razpredelku »Šolstvo v tujini« čitamo poročilo o šolstvu v Budimpešti in o japonskem šolstvu. — V »Listku« govori Dragotin Svoboda o slavnem češkem pesniku Svatopluku Čechu, »Pedagoški paberki« in »Kronika« pa objavljata 27 najrazličnejših novic, nabranih po svetovnem pedagoškem polju. — Tako se torej tudi ta »Popotnikova« številka odlikuje po raznovrstni in bogati vsebini ter dela čast pisateljem in uredniku.

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta so daroval: Blag mož vsled njemu izkazane usluge po tovarišu Fran Črnagoju 7 K; č. gospa Ivana Mayer iz D. M. v Polju 4 K, namesto venca na krsto gospe M. Wigele. Logaška posojilnica 30 K. Živeli učiteljski dobrotniki in nasledniki! Bog plati!

Letnino za učiteljski konvikt sta plačala: tovariš Ivan Lokar, učitelj v Dobljčih pri Črnomlju; tov. Jakob Marn, nadučitelj na Viču pri Ljubljani. Bog plati!

Osebnosti iz Istre. Alojzij Jarinovič je postal nadučitelj II. razreda na Sušaku; Marija Karbončič, učiteljica II. razreda na dekliški ljudski šoli v Isoli; K. Dobričević, definitivna učiteljica III. razreda na dekliški ljudski šoli na otoku Krku in Josipina Debevc, definitivna učiteljica II. razreda v Vizinjanu.

Osebnosti na Štajerskem. Nadučitelj na šulferajnski šoli v Pekrah je postal Julij Ogrisegg, dosedaj nadučitelj v Kljunah. Definitivne učiteljice so postale: v Ljubnem Franja Hrovat iz Zabukovja; pri Mali Nedelji ondotni suplentinji Olga Cvahte in Franja Jandl, v Makolah Olga Bradaška iz Sel pri Slov. gradu. Učitelj V. Frisch je premeščen iz Ptuja v Gusswerk.

Odlikovanje nadučitelja. Minister za uk in bogočastje je podelil nadučitelju dobljčanske ljudske šole na Koroškem, A. Dreotu, v priznanje za njegovo večletno plodonosno delovanje v učiteljski službi naslov ravnatelja.

Naj se pribije! C. kr. okrajni glavar gospod Tekavčič v Litiji je pred kratkim imenoval brez vsake seje c. kr. okrajnega šolskega sveta — vse krajne šolske nadzornike za ljudske šole v litijskem okraju. Kaj ne, ta pa zna rešpektirati šolske zakone? Ker so vsa imenovanja krajnih šolskih nadzornikov nezakonita — naj jih c. kr. deželni šolski svet v Ljubljani razveljavi, če mu je vsaj nekoliko na tem, da se zakon izpolnjuje in rešpektira. Ta gospod glavar Tekavčič je kakor paša, ki rešuje brez seje tudi druge stvari sam, ne da bisklicoval seje; tako n. pr. imenuje vsečasne in zasilne učitelje sam; akoravno ni nobene nujnosti — stavi semtertja tudi z definitivno imenovanje deželnemu šolskemu svetu — brez seje — predloge — pod pretvezo, saj je en sam prosilec. Sej c. k. okr. šolskega sveta ta gospod Tekavčič sploh ne pozna, ker ima baje na leto le 3 do 4 seje — ne pa zakonito vsak mesec. Volitve novih svojih zastopnikov za prihodnjo dobo bosta deželni odbor in učiteljstvo torej lahko opustila, ker se v Litiji pašuje tako nezakonito.

„Slovenski Učitelj“ in regulacija učiteljskih plač. Vsake svete čase, kadar nima nič drugega gradiva, se spomni »Slovenski Učitelj« tudi regulacije učiteljskih plač, in sicer ponižno in pohlevno, kakor se spodobi za glasilo

katehetov. Sedaj, ko ni dež. zbor, piše »Slovenski Učitelj« »Pri nas ima bodočnost samo stranka, ki ima program Slov. Ljudske stranke, pa naj se imenuje potem kakor se hoče. Ne varajmo se! Vsaka volilna reforma bo pomnožila politično moč Slov. Ljudske Stranke. Že sedaj se proti njeni volji ni moglo nič uspešnega storiti, kolikor manj se bo moglo po novih volitvah. In jasno je, da se bo učiteljstvo moralo sprijazniti s to stranko, ako bo hotelo imeti poštene plače. Naj se Jelenc et consortes še dalje sučejo v liberalnih krogih, a korist učiteljskega stanu terja, da se začne pametnejša politika, kakor so jo uganjali »voditelji« zadnja leta. Prosimo, da se o tem premišlja!« — O tem ni treba nobenega premišljanja, konstatovati je treba samo, da je ta izjava jako jako žalostna, ker je dokaz popolne stanovske nezavednosti. Učiteljstvo ni nobena politična stranka, ampak je stan. In zato zahteva učiteljstvo regulacije plač in pa tudi zato, ker je sedanja plača v kričečem nasprotju s § 55. drž. šolskega zakona. To je vse premišljanje! Kdor misli drugače, ta hoče napraviti učiteljstvo za političnega sužnja, a učiteljstvo se mu ne vda. In tako tudi »voditelji« ne! Naš voditelj je stanovska zavednost in vera v lastno moč. Kadar pridejo prijatelji »Slovenskega Učitelja« do prepričanja, kako potreben je učiteljski stan, takrat bo tudi njegov urednik, učitelj Jaklič, brez vsakega daljnega premišljanja za regulacijo plač.

Evangelist, ki ne ljubi resnice. »Slovenec« z dne 20. aprila, št. 90, piše, da so v Bohinju ustanovili društvo »Savica«. Na tem ustanovnem shodu je govoril g. dr. Krek. No, to ni nič posebnega, saj dr. Krek rad govori. Če nič drugega ne ve, pa pove, da je kmet od nog do glave. Ako govori, Bog mu blagoslovi! Toda posvečeni gospodje morajo pri vsaki priliki črniti šolo. Govoril je dr. Krek med drugim: »Pri nas šole človeka večkrat odbijajo. Otroku se šola zamrzi, in ko zapusti šolo, vrže knjige v kot in počasi skoro pozabi — brati in pisati.« — Ako bi bil dr. Krek govoril jasneje, n. pr. »Otroku se šola za mrzi, kar je glavna zasluga nas posvečenih in našega hujskajočega lista »Domoljuba«, kjer posebno črnimo šolo in učiteljstvo itd.« bil bi govoril resnico, tako pa je le zavijal na škodo učiteljstva. Čuden Evangelist, ki ne ljubi resnice in miru!

Seja c. kr. okr. šolskega sveta v Tolminu. Dnevni red uvodne učiteljske skupščine se vzame na znanje. Enorazrednica v Česzoči se razširi v dvorazrednico. Ustanovi se redna šola v Plužnjah pri Bovcu. Oddado se za zidanje šolska poslopja: v Selih, Rutih, Idriji in Soči. Premesti se začasni učitelj Rudolf Fajgelj iz Sedla v Novake, Bojana Boltar iz Kala v Sedlo. C. kr. dež. šolski svet je potrdil razširjenje tirirazredne ljudske šole v Cerknem v štirirazrednico.

„Deutscher Lehrerverband für Krain und Küstenland“ so osnovali v Ljubljani o velikonočnih počitnicah. Ustanovnega zborovanja se je udeležilo 65 članov. Shod se je vršil v ljubljanski kazini pod predsedstvom prof. Schrautzerja. Zborovalce je pozdravil v imenu nemškega društva prof. dr. Binder in v imenu nemškega učiteljstva onkraj Krasa ravnatelj Brunlechner. O pomenu in namenu društva je govoril c. kr. okr. šolski nadzornik prof. Peerz. Smoter društva je označil z besedami: »Unserer Schule das Können, unserem Volkstume das treue, deutsche Herz, für den kranken Amtsbruder die Sorge.«

Tretji katoliški shod se vrši koncem avgusta letos v Ljubljani.

Članom c. kr. deželnega šolskega sveta za Goriško je imenovan gosp. dr. Hilarij Zorn, c. kr. profesor veronauka na goriški realki.

Poročil se je tovariš dr. Tomaž Romih, meščanski učitelj in župan v Krškem, z gospodično Ano Schmidingerjevo, učiteljico istotam. Čestitamo!

Stalno je upokojen tovariš Josip Trampuž, nadučitelj v Kostanjevici na Goriškem.

Specijalitetu imenuje »Freie Lehrerstimme« klasifikacijo konferenčnih poročil, ki smo o nji govorili v 9. letošnji številki. Imenovani list pravi, da bi bili ti dokumenti »Amtschimmeln« važna pridobitev za avstrijski šolski muzej.

Ustanovni občni zbor „Društva slovenskih profesorjev“ se je vršil dne 22. t. m. v Ljubljani. Za predsednika je bil izvoljen g. prof. Fr. Orožen.

V Mariboru se začno izpiti učne usposobljenosti dne 7. maja t. l. Prošnje do 30. t. m. Tako čitamo v zadnjem »Popotniku«. Mi nismo dobili nobenega obvestila, kakor da čita naš list samo japonsko učiteljstvo.

Odkritosrčno priznanje. Na katoliškem shodu v Štrasburgu je dejal kanonik Pichler sledeče: »Na Bavarskem smo z božjo pomočjo in z ljudsko neumnostjo že daleč dospeli in upamo, da ostane tako tudi v bodoče.« Natančno kakor pri nas!

Profesor Masaryk, ki ga je tožilo 308 čeških katehetov, ker je baje dejal, da so plačani ovaduhi, je bil oproščen.

Gospod Šamalík, znani klerikalni agitator na Moravskem je razposlal svojim zaupnikom vprašalne pole, s katerimi pozveduje po onih učiteljih, ki agitujejo za napredno stranko. Gotovo namerava te učitelje visokočasitim gospodom škofom in deželnemu šolskemu svetu predlagati — v odlikovanje. No, tudi pri nas imamo take Ša—malike, zakaj, kjer so klerikalci, tam cvete — denuncijantstvo. Dokaz temu vsaka številka »Domoljuba« in »Slovenca«.

Novo učiteljsko društvo. C. kr. namestništvo v Trstu je vzelo na znanje pravila novega društva, ki se imenuje »Učiteljsko društvo za Trst in okolico.«

Smrt zaradi peresa. Neka učenka ljudske šole v Zadru je v nekoliko urah umrla, ker se je zbodla s peresom in si tako zastropila kri. Učiteljstvo naj vedno opozarja mladino, da naj previdno ravna s peresi!

Podržavljenje posebne nemške ljudske šole v Opatiji je skoro gotova stvar. Kdaj neki podržavijo šolo družbe sv. Cirila in Metoda v Trstu?!

Razgled po šolskem svetu.

— **Novi šolski zakon na Angleškem.** Angleška vlada je predložila parlamentu nov šolski zakon, ki odgovarja vsem modernim zahtevam. Vse ljudske osnovne šole pridejo v bodoče pod javno kontrolo. Takozvane prostovoljne šole, ki so jih ustanovile verske zadrage iz lastnih sredstev; izroče krajnim šolskim oblastnijam, ki imenujejo v obče vse učitelje. Versko vprašanje pri tem ne sme priti v poštev. Šolske oblasti vzamejo v najem šolska poslopja verskih družb. Ako zahtevajo štiri petine staršev kak poseben verski pouk, jim dovolijo posebne olajšave, ako so na razpolago primerni prostori. Zakon pravi da se mora sicer ves pouk ločiti od verskega vpliva, ker je na ta način mogoče govoriti o razvoju in napredku.

— **Katoliški učitelji na Ruskem.** Ruski minister narodne prosvete je ravnokar razveljavil naredbo, ki je določala, da ne sme biti noben ruski rojen učitelj katolik.

— **Novo šolo grade** v Bočni na Štajerskem. Delajo za stavbo prve priprave. V jeseni bo poslopje že pod streho.

— **Števila dijakov na avstrijskih vseučiliščih** Naučno ministrstvo je izdalo statistični izkaz dijakov, ki obiskujejo avstrijska vseučilišča v tekočem polletju. Na dunajskem vseučilišču je bilo 7837 dijakov. Skupno število vseh dijakov avstrijskih vseučilišč znaša 22.749. Ženskih slušateljic je bilo na vseh 8 avstrijskih vseučiliščih 1323.

— **Izpremenjene počitnice.** Kakor poročajo, nameravajo na avstrijskih ljudskih in meščanskih šolah premestiti šolske počitnice med 1. julijem in 1. septembrom.

— **Skupni pouk na srednjih šolah.** Višjo gimnazijo v Heidelbergu obiskuje skupno z dečki tudi 12 deklic, a v realko hodi z dečki vred celo 29 deklic.

Listnica uredništva.

Zaradi obilice gradiva smo morali nekaj snovi odložiti do prihodnje številke.

Šolske tiskovine

priporoča

tiskarna J. BLASNIKA naslednikov
v Ljubljani.

Jubilejska samopomoč.

Društveniki so lahko učitelji, njihove žene in učiteljice. Za sprejem se je oglašiti pri načelniku (zdaj nadučilej Franc Ks. Trošt na Igu pod Ljubljano.)

V društvo se sprejemajo le oni ki še niso nad 45 let stari. Pristopnina se ravna po starostnih letih, in sicer od 20 do 25 let 2 K 50 v, od 25 do 30 let 5 K, od 30 do 35 let 10 K, od 35 do 40 let 15 K; od 40 do 45 let 20 K; poleg tega še 2 K za prvi smrtni slučaj in 1 K vpisnine. Letno se plača za rezervni fond 2 K.

Po društvenikovi smrti izplača načelnštvo takoj zakonitim dedičem tolikokrat po dve kroni, kolikor je društvenikov. Po smrti društvenika plačajo drugi društveniki po dve kroni za nadaljni slučaj smrti. Konec leta 1905 je bilo pri društvu 200 članov.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodono naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Vplačuje in izplačuje se vsak četrtek od 11.—12. ure dopoldne in vsako soboto od 5.—1/2 7. ure zvečer ali pa vsak dan potom poštne nakaznice ali c. kr. poštne hranilnice (čekovni račun št. 866.312). Za drugače storjena vplačila zadruga ni odgovorna.

Sprejem hranilnih vlog po 4.32%, oddaja posojil na osebni kredit po določenih rokih vračevanja (glej spodaj) proti zadostni varnosti. Za tako velja: vsaj eden dober porok in plačnik, zastava premičnin, zemljišč in vknjiženih terjatev, predznanba na plačo ali penzijo.

Prošnje za posojila brezplačno proti vpošiljatvi 20 h v poštah znamkah za frankaturo. Tudi prošnjam za posojila naj se priloži poštna znamka za 20 h za določiljatev rešitve.

Vsaki 100 K posojila (dva pasivna deleža) se vrača po načinu:

A	v 12 mesečnih rokih, in sic. 11 rokov à 9 K — h, 12. rok 4 K 73 K
B	» 18 » » » 17 » » 6 » — » 18. » 3 » 56 »
C	» 24 » » » 23 » » 4 » 50 » 24. » 4 » — »
D	» 38 » » » 37 » » 3 » — » 38. » — » 66 »
E	» 46 » » » 45 » » 2 » 50 » 46. » 1 » 81 »
F	» 60 » » » 59 » » 2 » — » 60. » — » 70 »
G	» 70 » » » 69 » » 1 » 75 » 70. » 1 » 42 »
H	» 85 » » » 84 » » 1 » 50 » 85. » 1 » 26 »

Zadružni lokal je v Ljubljani, Komenskega ulice št. 17.

Šolske tiskovine

odobrene po dež. šolskem svetu

ter vse tiskovine za obrtne nadaljevalne šole po naj-novejših predpisih priporoča tvrdka

Dragotin Hribar v Ljubljani.

Ne zabite
„Učiteljskega
konvikta!“